

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.IV.21.224/2017/4.

A tanács tagjai:

Dr. Mészáros Mátyás a tanács elnöke

Dr. Pataki Árpád előadó bíró

Dr. Kovács Zsuzsanna bíró

A felperes:

...

A felperes képviselője:

Fiedler Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Fiedler Bálint ügyvéd)

Az alperes:

Veszprém Megyei BV Intézet

Az alperes képviselője:

Tóth Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Tóth Károly ügyvéd)

A per tárgya:

személyiségi jog megsértése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

Az alperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Győri Ítéltábla Pf.III.20.014/2017/3.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Veszprémi Törvényszék 5.P.20.496/2016/10.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

A le nem rótt 70.000 (hetvenezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperes előzetes letartóztatását 2012. november 14. napjától 2014. január 6-ig töltötte az alperesi BV Intézetben, ez alól kivételt a 2013. február 5-től február 11-ig, a 2013. március 19-április 2-ig, illetve a 2016. április 15-április 29-ig terjedő időszakok jelentettek. A fogva tartásának ideje alatt tíz különböző

három-, illetve nyolc férőhelyes zárkában került elhelyezésre. A három fős zárkában három fogvatartott volt a 2013. október 1-től október 4-ig terjedő időszak kivételével, amikor csak ketten tartózkodtak ott. A nyolc fős zárkákban változóan négy és nyolc fő között volt az elhelyezettek létszáma a négy-öt fős létszám egy-két nap, a hat-hét fős létszám pedig több hét időtartamban volt jellemző. Az alperesi BV Intézet túlzsúfoltsága a perbeli időszakban 133% és 144 % között mozgott. A felperes fogva tartásának időtartama alatt az alperes nem biztosította a felperes számára a személyenkénti 4 m2 alapterületet.

- [2] Az alperesi intézményben 2012-ben szükségessé vált a fogvatartást szolgáló zárkák kilátást gátló rácsainak cseréje. A Veszprém Megyei Főügyészség a zárka ablakára felszerelt kilátásgátló ráccsal azonos rácsozat elhelyezését sem az adott zárkánál, sem a többi zárkánál nem ellenezte, ezt követően sor került a cserére. A felperes esetében poloskacsípés nem volt megállapítható.
- [3] A felperes az elhelyezésével, a zárkaablakon elhelyezett kilátásgátlókkal kapcsolatban, valamint a poloskacsípések miatt kártérítési eljárást kezdeményezett, amelyben panaszát, illetve kártérítési igényét az intézet elutasította.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [4] A felperes keresetében a túlzsúfolt elhelyezés során megvalósult embertelen bánásmód, poloskacsípések és a zárkaablakba felszerelt kilátásgátló fém miatt 3.000.000 forint nem vagyoni kár megtérítésére kérte kötelezni az alperest.
- [5] Az alperes a kereset teljes elutasítását kérte elsődlegesen azért, mert a túlzsúfolt elhelyezés az nem az alperes felróható magatartására vezethető vissza, mivel őt befogadási kötelezettség terheli. Önmagában a túlzsúfoltság tényét nem vitatta. A kilátásgátló rácsok tekintetében hangsúlyozta, hogy annak indoka a folyamatos rongálás és a tiltott kapcsolattartás megakadályozása volt. A rácsozat felszerelését az ügyész és a ... Szakértő Osztálya is jóváhagyta. A poloskacsípés kapcsán kiemelte, hogy a felperes ilyen panasszal nem élt, a csípések ténye nem bizonyított.

Az első- és másodfokú ítélet

- [6] Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét elutasította, kötelezte őt, hogy fizessen meg az alperesnek 25.400 forint perköltséget. A le nem rótt illetékről úgy rendelkezett, hogy azt az állam viseli. Az elsőfokú bíróság szerint az alperes alappal hivatkozott arra, hogy kártérítési felelőssége nem áll fenn, mert rajta kívül álló objektív okokból következett be a túlzsúfoltság az intézményben, továbbá az alperest befogadási kötelezettség terheli. A poloskacsípések és a látásgátlórács tekintetében arra a megállapításra jutott, hogy a hátrány, jogsértés nem került bizonyításra.

- [7] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének megfellebbezett rendelkezését részben megváltoztatta és kötelezte az alperest, hogy tizenöt napon belül fizessen meg a felperesnek 700.000 forint nem vagyoni kártérítést. Ezt meghaladóan az elsőfokú ítéletet helybenhagyta. Kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 12.700 forint másodfokú perköltséget. A le nem rótt 240.000 forint fellebbezési eljárási illetékről úgy rendelkezett, hogy azt az állam viseli. A jogerős ítélet szerint az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, de a levont következtetésekkel a jogerős ítélet csak részben értett egyet.
- [8] A jogerős ítélet rögzítette, hogy az a bírói gyakorlat, amelyre az elsőfokú bíróság hivatkozott és amely az alperesi kárfelelősség alóli mentesülést állapítja meg felróhatóság hiányában (BDT 2013. évi 2969 döntés), időközben meghaladottá vált.
- [9] Az újabb bírói gyakorlat értelmében (Kúria Pfv.IV.21.654/2015/11.) amennyiben a BV Intézetre vonatkozó IM rendeletben meghatározott, a fogva tartás során irányadó kötelezettségét nem teljesíti, akkor felróható magatartást tanúsít. A büntetés-végrehajtási intézményben az alperes kötelezettsége a jogszabályok betartása, a fogvatartottak megfelelő elhelyezéséről való gondoskodás. Ebből következően a felperest az intézményben ért sérelem miatt kártérítés illeti meg, ezt az igényt az önálló jogalanyiséggel rendelkező BV Intézettel szemben lehet érvényesíteni.
- [10] A jelen esetben megállapítható volt, hogy a felperes fogva tartásának több mint egy éves időtartama alatt az alperes nem biztosította a jogszabályban előírt minimális nagyságú mozgásteret. Önmagában ezt a tényt az alperes nem is vitatta. Az újabb bírói gyakorlat szerint az egy főre jutó mozgástér biztosításának elmaradása embertelen, megalázó bánásmódot jelent. A nem vagyoni kár összegét a jogerős ítélet mérlegeléssel állapította meg 700.000 forintban.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [11] A jogerős ítélet ellen az alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben kérte a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és a felperes keresetének teljes elutasítását. Az alperes előadta, hogy a felperes nem élt panaszjogával, problémáit nem jelezte, így annak orvoslására nem volt lehetőség. Előadta azt is, hogy időközben jogszabályi rendelkezés állami kártalanítást tett lehetővé az embertelen körülmények, illetve a zsúfoltság okán - azzal a Magyar Állam mintegy elismerte a saját felelősségét a BV Intézet helyett. Az alperes előadása szerint itt egy komplex jogviszonyról van szó, ebben a fogvatartottak nagy száma miatt nem következhet be mindenki számára a megfelelő elhelyezés, ha egyszer az állami szervek száz helyre csaknem százötven személyt küldenek. Az alperes helytelennek ítélte meg, hogy a kialakult helyzetért a BV Intézetet lehessen „büntetni”.

[12] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztett elő.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [13] A Kúria az alperes felülvizsgálati kérelmét az általa alaposnak, ezért a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.
- [14] A Pp. 275. (1) bekezdése értelmében a felülvizsgálati eljárás banbizonyításnak helye nincs, a Kúria a rendelkezésre álló iratok alapján dönt. A (2) bekezdés szerint a Kúria a felülvizsgálati kérelmet a kérelem és az ellenkérelem korlátai között vizsgálhatja felül. Jelen esetben ez azt jelenti, hogy a poloskacsípések, illetve a kilátásgátló felszerelésével kapcsolatos felperesi kereseti igények jogerősen elutasításra kerültek. Ezután a túlzásfolttság ténye önmagában nem volt vitatott, a Kúriának azt kellett vizsgálnia - figyelemmel saját gyakorlatára - , hogy a kártérítési felelősség alól az alperes kimentheti-e magát, illetve a megállapított nem vagyoni kártérítés mértéke a jogalap fennállása esetén megfelelő volt-e vagy sem.
- [15] A Kúria álláspontja szerint, - amely immáron számos ítéletben is kifejezésre jutott - a jogszabályban előírt mozgástér hiánya embertelen bánásmódot valósít meg, amely sérti az emberi méltóságot. Hasonló következtetésre jutott ebben a körben az Emberi Jogi Európai Bírósága, illetve az Alkotmánybíróság is (32/2014. AB határozat).
- [16] Az 1959. évi IV. tv. (régi Ptk.) 339. § (1) bekezdése értelmében aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni. Mentésül a felelősség alól, ha igazolja, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható. Jelen esetben az alperes magatartásának jogellenessége egyértelműen megállapítható. Abban is következetes és egyértelmű a bírói gyakorlat, hogy a kártérítésért a BV Intézet, mint önálló jogi személyiségű jogalany tartozik helyt állni. Ez a felelősség a Magyar Államra, mint önálló jogalanyra nem hárítható át, hiszen a fogvatartott felperes és a Magyar Állam között semmiféle jogviszony nem jön létre.
- [17] A fogva tartás körülményeiért egyfajta átalány-kártérítést megállapító jogszabály a visszamenőleges jogalkalmazás tilalmából következően alkalmazható, hiszen az 2017. január 1-jén lépett hatályba. A Kúria álláspontja változatlan abban, hogy önmagában az objektív körülmények, illetve a befogadási kötelezettség az alperes felelősségét nem zárják ki, mert a jogsértés tényét nem szüntetik meg, a jogellenes állapot tényszerűen fennállt.
- [18] A Kúria álláspontja szerint mindezek alapján a kártérítésre alapot adó jogsértés (emberi méltóság sérelme) mindenképpen bekövetkezett, a felelősség alól az alperes nem tudja magát kimenteni.
- [19] A Kúria álláspontja szerint a jogerős ítéletben mérlegeléssel meghatározott 700.000 forint csökkentésére nem volt indok. Figyelembe kellett vennie azt, hogy a jogellenes körülmények több, mint egy éven keresztül fennálltak.

[20] Mindezen körülményekre figyelemmel a Kúria az érdemben helytálló jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.

Az alkalmazott jogszabályok és az alkalmazott joggyakorlat

[21] 1959. évi IV. törvény (rég. Ptk. 75. § (1) bekezdése, 76. §, 339. § (1) bekezdése, 355. § (4) bekezdése, 84. § 81) bekezdés e) pontja, 6/1996. (VII.12.) IM rendelet 137. § (1) bekezdése, 239. § (1) bekezdése, 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése, 14. §, 1990. évi XCIII. törvény 5. § (1) bekezdés, 50. § (1) bekezdés

Budapest, 2018. május 16.

Dr. Mészáros Mátyás s.k. a tanács elnöke, Dr. Pataki Árpád s.k. előadó bíró, Dr. Kovács Zsuzsanna s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

S.K.

bíróági ügyintéző